

Кулікова Єлизавета Олександрівна
викладач кафедри фінансового менеджменту та фондового ринку
Одеського національного економічного університету

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

На пенсійну систему впливають різні фактори на макро- та мікро рівні. Здебільшого розглядається вплив на пенсійну систему таких факторів, як інфляція, безробіття, кількість працездатного населення та пенсіонерів. Але не менш серйозними факторами, які безпосередньо впливають на розвиток пенсійної системи є й міграційні процеси, пандемія, а також військові події. Майже кожна країна в світі була задіяна у військові події, а в деяких був запроваджений військовий стан. Враховуючи, що Україна знаходиться саме у військовому стані, розглянемо зарубіжний досвід функціонування пенсійної системи в зарубіжних країнах в період воєнного стану.

З 19-го століття з запровадженням воєнного режиму зіткнулася 81 країна – від США, Китаю, Канади та Японії до Лівії, Сирії та Туреччини.

В Сирії після 48 років воєнний стан закінчився лише в 2011 році. Тобто сирійці мусили жити з усіма обмеженнями свобод майже півстоліття. Але воєнний стан також був запроваджений в Сирії після того як на територію відбулося вторгнення Ісламської держави.

Сирія – розвинута країна у сфері державного фінансування пенсіонерів. Цей факт здивує багатьох, так як країну висвітлюють як бідну країну. Війна заважає країні зайняти лідируючі позиції та направляти фінансування на розвиток освіти, медицини та науки. Військова ситуація в країні підвищила виплату пенсій по непрацездатності та військової служби. Виплати військовим та людям, які постраждали на війні, займають лідируюче місце серед пенсійного фінансування. Уряд направляє всі сили на гідну оплату життя людям, які пережили жахи війни та втратили годувальника.

Мінімальний розмір пенсії досягає 200\$. Багато залежить від колишньої посади та заробітної плати. Державні службовці отримують виплати у розмірі 75% від заробітної плати. Пенсію нараховують за певним, затвердженим у конституції, правилом. Особа надає в пенсійний фонд необхідні документи для нарахування пенсій. сума пенсій визначається за показниками: тривалість трудового стажу, прожитковий мінімум регіону та наявність капіталу та страхових балів [1].

Ізраїль постійно знаходиться у стані війни з Палестиною, але країна забезпечує своїх громадян пенсіями. Пенсія складається з 2 частин. Перша

частина виплачується відомством або інститутом національного страхування (Бітуах Леумі). Друга частина виплат – це накопичення з Пенсійного Фонду, які зібрались у особи, якщо він працював офіційно. Мінімальний стаж для чоловіків та жінок – 10 років загалом. Неважливо, чи є він безперервним, чи є перерви у роботі. Кількість місць роботи, які змінила людина, також не має значення. Одна з важливих вимог звучить так: протягом усього життя людина має зробити щонайменше 120 виплат у Бітуах Леумі. У 2020 році середній розмір пенсії становить 5 300 шекелів. На 1 особу розмір базової щомісячної допомоги становить 1554 шекелі, а на подружню пару – 2355 шекелів. Якщо людині понад 80 років, то розмір допомоги становить 1640, а на подружню пару – 2400 шекелів. Допомога – це відсоток від середньої оплати праці в країні, мінімальна ставка – 16%. Після того, як необхідний вік настає, додається 2% річної надбавки. Якщо сім'ї є неповнолітні діти і безробітний чоловік без пенсії, то надбавка становить 50 % [1].

У Лівії розмір пенсій за лівійськими даними становить: 42,05% населення трохи більше – 100 дин. у міс.; 19,44% – 100-150 дін. у міс.; 15,52% – 150-200 дін. у міс.; 9,79% населення трохи більше – 200-250 дин. у міс. У держсфері максимальний розмір пенсій вбирається у 500 дин. у міс. Пенсії понад 500 дін. у міс. виплачуються, зазвичай, тим, хто працював у приватному секторі, природно, у разі якщо: ці фірми, і навіть сам працівник сплачували до фонду соціального страхування відповідний внесок, значно перевищує внески держпідприємств і держслужбовців. Пенсійний вік настає у 62 роки. Зважаючи на те, що середня тривалість життя в країні – 63 роки, середньостатистичний пенсіонер отримує після виходу на пенсію фінансових коштів набагато менше, ніж він вклав за роки своєї праці. У зв'язку з цим висувається пропозиція, щоб після смерті пенсіонера до якогось певного віку грошову допомогу у розмірі пенсії отримували б її спадкоємці. Внески до Пенсійного фонду щомісяця сплачує частково сам працівник (приблизно 5%), частково – підприємство, на якому він працює (у сумі це становить 25% коштів). Решта 75% коштів – йде з держскарбниці. Пенсія починає виплачуватись після досягнення пенсійного віку, а у разі настання непрацездатності і раніше [1].

У Туреччині зневажливе ставлення до людей похилого віку вважається ганьбою на державному рівні. Турецькі пенсіонери живуть відносно непогано, отримуючи від своєї країни відчутну підтримку у вигляді безкоштовних ліків, безкоштовного проїзду у громадському транспорті, безкоштовного медобслуговування після 65 років та інших бонусів. Нижче — сім цікавих фактів про турецьку пенсію та пенсіонерів. Пенсійний вік у

Туреччині настає у 60 років у чоловіків та у 58 у жінок, проте багатодітні матері (п'ятеро дітей і більше) виходять на пенсію на цілих 10 років раніше, у 48-річному віці.

Турецький пенсіонер отримує 64,5% від своєї зарплати (середня зарплата в Туреччині зараз – близько 2600-2800 TL), при цьому щоб отримувати пенсію – достатньо мати всього 2 роки робочого стажу.

При цьому мінімальна пенсія на даний момент складає 1 200 турецьких лір (курс на сьогодні 21,78). Мінімальну пенсію отримують ті, хто не працював, не сплачував страхові внески до Фонду Пенсійного страхування, ну чи робив це дуже незначний проміжок часу. Наприклад, якщо іноземний громадянин живе в Туреччині згідно з турецькими законами, і згодом отримує турецьке громадянство, він цілком може при настанні пенсійного віку розраховувати на отримання такої мінімальної пенсії. Максимальна пенсія складає близько 10 000 лір турецьких. Таку пенсію отримують люди, які працювали на уряд (мерія, парламент) Так, і в Туреччині теж ці працівники вважаються привілейованою кастою, як, швидше за все, і в усьому світі.

Розмір пенсії людей з вченим ступенем будь-якої професії (професора, доктора наук і т. д) отримують близько 8000 турецьких лір [1].

Досвід країн показує, що незважаючи на воєнні дії країни намагаються забезпечити гідний соціальний захист для своїх громадян.

Список використаних джерел:

1. Розмір пенсії в країнах Європи. URL: <https://migrant.biz.ua/dovidkova/emigracia/pensii-v-krainakh-ievropy.html> (дата звернення: 10.11.2022)

Мараховська Ксенія Дмитрівна

м.н.с. Міжнародного гуманітарного університету

кафедра мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін

АНІМАЦІЯ ЯК ПОТУЖНИЙ ІНСТРУМЕНТ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

Анімація стала інновацією на початку 20 століття і досі бурхливо розвивається. Сучасні анімаційні фільми відрізняються від мультфільмів минулого століття. Це проявляється не тільки у інноваційних анімаційних технологіях, а й у сюжетних лініях, образах героїв, музичному оформленні